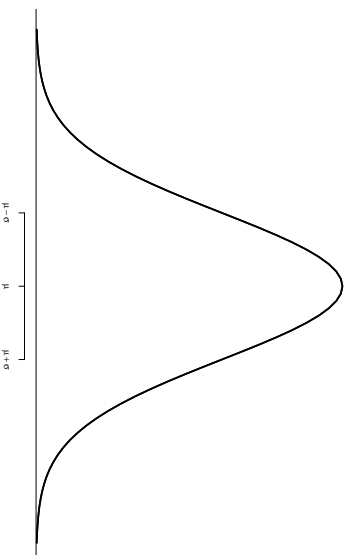

Kapittel 9: Estimering

TMA4240 Statistikk (F2 og E7)

9.7 og 9.8: To-utvalg og par-observasjoner.

Foreleses 20. oktober, 2004.

TMA4240: Kapittel 9 – p.1/6

8.7 t -fordeling

TEO 8.5: La Z være en standard normalfordelt stokastisk variabel og V være en kjikvadrat-fordelt stokastisk variabel med ν frihetsgrader. Hvis Z og V er uavhengige er fordelingen til den stokastiske variabelen T

$$T = \frac{Z}{\sqrt{V/\nu}}$$

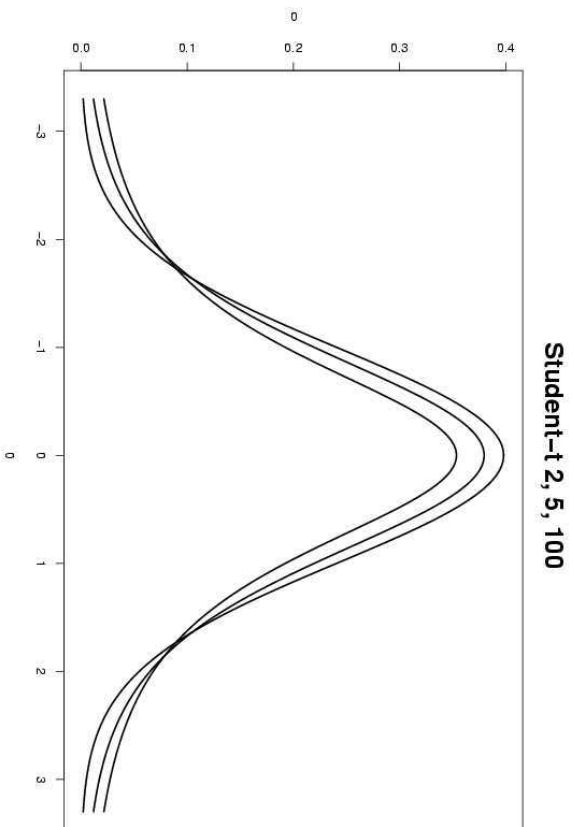
gitt ved sannsynlighetstettheten

$$h(t) = \frac{\Gamma[(\nu + 1)/2]}{\Gamma(\nu/2)\sqrt{\pi\nu}} \left(1 + \frac{t^2}{\nu}\right)^{-(\nu+1)/2}$$

for $-\infty < t < \infty$. Denne fordelingen har navnet (Student) t -fordelingen med ν frihetsgrader.

TMA4240: Kapittel 9 – p.2/6

t-fordelingen

t-fordeling (forts.)

COR: La $X_1, X_2, \dots, X_n$ være uavhengige stokastiske variabler som alle er normalfordelte med samme forventning μ og samme standardavvik σ . La

$$\bar{X} = \sum_{i=1}^n \frac{X_i}{n} \quad \text{og} \quad S^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2$$

Da er den stokastiske variablen

$$T = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}}$$

t-fordelt med $\nu = n - 1$ frihetsgrader.

Konfidensintervaller, litt oppsummering

● Hva vil vi estimere?

- μ
- $\mu_1 - \mu_2$

● Hva vet vi om fordeling(ene) til det/de tilfeldige utvalget/utvalgene?

- σ kjent eller ukjent
- σ_1 og σ_2 kjente
- σ_1 og σ_2 ukjente, $\sigma_1 = \sigma_2$ eller $\sigma_1 \neq \sigma_2$

● Sett opp observatoren basert på kunnskapen om fordelingen(e)

- $Z = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}}$ (estimere μ , σ kjent)
- $T_{n-1} = \frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}}$ (estimere μ , σ ukjent)
- $Z = \frac{\Delta \bar{X} - (\mu_1 - \mu_2)}{\sigma \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$ (estimere $\mu_1 - \mu_2$, σ kjent)
- $T_{n_1+n_2-2} = \frac{\Delta \bar{X} - (\mu_1 - \mu_2)}{S_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$ (estimere $\mu_1 - \mu_2$, σ_1 og σ_2 ukjent, men $\sigma_1 = \sigma_2$)
- $T'_\nu = \frac{\Delta \bar{X} - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$, $\nu = g(n_1, s_1, n_2, s_2)$ (som over, men $\sigma_1 \neq \sigma_2$)

TMA4240: Kapittel 9 – p.5/6

Konfidensintervaller, litt oppsummering til

● Konstruer konfidensintervallet ved hjelp av sannsynlighetsfordelingen til observatoren

- $P(-z_{\alpha/2} < Z < z_{\alpha/2}) = 1 - \alpha$
- $P(-t_{\alpha/2, \nu} < T_\nu < t_{\alpha/2, \nu}) = 1 - \alpha$
- $P(-t_{\alpha/2, \nu} < T'_\nu < t_{\alpha/2, \nu}) \approx 1 - \alpha$

● Finn øvre og nedre grense ved å sette inn uttrykket for observatoren, og omorganisere slik at det du er interessert i å finne et intervall for står alene i midten

- $P(\text{nedre grense} < \mu \text{ eller } \mu_1 - \mu_2 < \text{ovre grense}) = 1 - \alpha$

TMA4240: Kapittel 9 – p.6/6